

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni za četrletno eno krono; za članke zvezinih zadrug po tri krome na leto. — Posamezne številke 20 vin.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratov po 30 h od enostopne petit - vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon št. 216.

V Ljubljani, 25. avgusta 1911.

C. kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.648

Vsebina: Zborovanje gorenjskega okrožja živinorejskih zadrug. Nadzorstvo pri hranilnicah in posojilnicah. Avstro-ogrška banka in zadružništvo O r-ji rac. Vestnik Zadružne Zveze. Zadružni pregled. Gospodarske drobtine. Obšni zbori. Pregled poslovanja hranilnic in posojilnic.

Zborovanje gorenjskega okrožja živinorejskih zadrug.

Dne 16. avgusta t. l. je gorenjsko okrožje živinorejskih zadrug imelo v Kranju obilo obiskano zborovanje. Zastopane so bile vse gorenjske zadruge, poleg tega so se posvetovanja vdeležili gg. nadkomisar Merk kot zastopnik c. kr. okrajnega glavarstva, vlč. g. I. Pristov, načelnik notranjskega okrožja, deželni poslanec Zabret, državni in deželni poslanec Demšar, dekan Kobler itd. Vseh navzočih je bilo 93.

Gospod načelnik F. S. Finžgar ugodoma omenja, da je to drugo okrožno zborovanje živinorejskih zadrug gorenjskega okrožja. Prvo se je vršilo dne 18. aprila letošnjega leta v Stari Loki, toda na njem so bile zastopane samo živinorejske zadruge v Stari Loki, Selcih, Sori, Šmartnem pri Kranju ter Cerkljah. Veliko število navzočih kaže, da je vprašanje živinoreje zelo pereče. Mesta naraščajo, vsled tega se v teh krajih zahteva vedno večja množina mleka in mesa. Da se tej zahtevi zadovolji, pričela je država podpirati živinorejo. Namen današnjega zborovanja je, podati podatke o

današnjem stanju živinorejskih zadrug. Nato gospod načelnik na kratko omenja govornike in referate, ki so si jih izbrali ter pozdravi vladnega zastopnika g. nadkomisarja Merka, gg. poslance in referente.

Zastopnik okrajnega glavarstva pozdravi vse navzoče in pravi, da želi živinorejskim zadrugam najboljše vspehe ter obljubi, da se bode tudi c. kr. okrajno glavarstvo prizadevalo podpirati živinorejo.

Ko se mu g. načelnik zahvali za njegovo izjavo, se preide k dnevnemu redu.

Najprej poroča župnik Tom. Rožnik o razvoju in napredku živinoreje v selški dolini.

Živinorejska zadruga za šelsko dolino je bila ustanovljena pred šestimi leti po ondi izvršenem živinorejskem tečaju. Pravila za zadrugo so dobili iz Pincgavskega. Zadruga je nakupila od svoje ustanovitve pa do danes vsega skupaj 27 bikov, od katerih jih 13 ni več v rabi, 14 jih je pa še aktivnih. Živinorejska zadruga razteza svoj delokrog po celi dolini. Vsled tega je precej obsežna, ima nad 150 članov ter rabi tudi malo več bikov. Zadruga je kupila bike od Kmetijske družbe ali pa na Štajerskem in Solnograš-

kem Drugo leto svojega obstanka je vzela v najem planino Pečano. Toda ta planina je bila predraga. Dočim so preje privatniki dajali za njo po K 400.—, je zadruga morala dajati K 660.—. Razven tega pa so še drugi faktorji delali sitnosti, kar je prisililo zadrugo, da je planino popustila. Ponejeje so kupili drugo planino v Martinvrhu za K 16.000.—. Pri nakupu krav se je gledalo na to, da so dobre mlekarice in da so čistokrvne. Zadruga se je trudila, da zboljša molžnost krav. To se ji je tudi posrečilo, tako da imajo nekatere krave že 18 do 20 l. mleka na dan. Tudi je zadruga gledala na to, da se živina kolikor mogoče pase. To je silno velike važnosti glede zaroda. V hlevu se živina skrivi, toda ako gre ven zgubi to napako. Dalje se zelo skrbi za izrejo mlade živine. Pripravilo se je nekatere gospodarje do tega, da dajejo še po 5 do 6 mesecih mleko teletom. To znatno pomaga pri rasti živine.

Zadruga se trudi tudi v tem oziru, da se skrbno porabi gnojnica in priznati se mora, da je raba gnojnice vzbudila ljudi. Lep dokaz, kako moč ima gnojnica, imamo sedaj ob suši. Kaka razlika je med z gnojnico pognojenimi travniki in nepognojenimi!

Tudi prešičoreja se je zelo razvila po zaslugi živinorejske zadruge. Ta panoga živinoreje bi se pa še mnogo bolj povečala, da imamo več odjemalcev.

Zadruga je priredila tri razstave in sicer dve doma in letos se je udeležila one v Škofji Loki. O tej bo še govor v drugi točki.

Duša zadruge je njen inštruktor. On hodi od hleva do hleva in ima tako vso živino v evidenci. Zatorej naj bi ne bilo več živinorejske zadruge brez inštruktorja.

Omeniti mi je še skoke. Tisti, ki redi plemenskega bika, ima mnogo stroškov, radi tega je treba zvišati ceno skokom. Naša zadruga jih je zvišala najprvo od 20 krajcarjev na 2 K in potem še na 3 K. Toda

gotovo je boljše plačati za skok dobrega bika 2 ali 3 K, ker se je pokazalo, da je tele dobrega bika takoj pri rojstvu za 10 K več vredno, kakor pa tele od kakega slabega bika. To je torej tudi zasluga zadruge.

Vsega skupaj smo prejeli podpore, za razstavo in razne druge stvari K 6.000.—. Toda treba bo misliti na to, da se najdejo stalni dohodki in sicer bi se to zgodilo z uvedbo letnih prispevkov. Na Pincgavskem imajo tako urejeno, da tisti, kdor proda kako živino, plača zadrugi 2 % prodajalne svote, kar ima zadruga za svoje upavne stroške.

Nato uvede g. načelnik razgovor o tej točki in pravi, da je pri zadrugi najbolj važno, kako ona vpliva na splošno gospodarstvo. Naše kmetovanje naj bi bilo umno in misel, naj bi bil za kmeta oni, ki je najbolj neumen, je popolnoma napačna. Treba torej, da se vrše sestanki, tečaji in predavanja. Če se par knjig kupi in se jih pusti v kotu ležati, to nič ne pomaga. Posebno je treba vzbuditi zanimanje za živinorejo pri kmečkih dekletih in jim izbiti predsodek, da je delo pri živini nekaj grdega in sramotnega. To se da doseči z gospodinjskimi tečaji. Namen živinorejskih zadrug pa je predvsem: vzgojiti dobre živinorejce in zboljšati slabo stanje živinorejcev.

Zastopnik cerkljanske živinorejske zadruge Kepec se oglasi k besedi in pravi, naj bi se slabi biki zasebnikov ne licencirali, če je dosti zadružnih bikov na razpolago. Gospod načelnik pravi, da bi bilo to res umestno. Nato g. Rožnik povdarja, da okrajno glavarstvo vpraša županstvo, koliko bikov se potrebuje v dotični občini. Ker je občina mnogokrat zelo obsežna, pride premalo bikov za ves njen okoliš. Radi tega naj bi okrajna glavarstva zahtevala natančnih pojasnil, kje in koliko bikov se potrebuje. Gospod nadkomisar je obljubil poročati okrajnemu glavarstvu glede licenciranja. Gospod načelnik predlaga nato sledečo resolucijo.

„C. kr. okrajno glavarstvo se naproša, da se pri licenciranju bikov ozira na to, ali je zadostno število združnih bikov in naj pazi, da ne pusti slabih skakati.“ Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Gospod Pristov, načelnik notranjega okrožja povdarja, naj se deželni zakon spremeni tako, da se določi skokovina in gosp. dež. poslanec Zabret omenja, naj bi se vsaka licencovalna komisija sestajala tudi iz zastopnikov živinorejskih zadrug.

Gospod župan Jan predlaga, naj se stavi na Kmetijsko družbo sledeča resolucija:

„C. kr. kmetijska družba v Ljubljani se prosi, naj se ista v krajih, kjer obstoje živinorejske zadruge, obrne glede informacije, ali je tam potreba za bika ali ne, na živinorejske zadruge.“ Tudi ta resolucija je bila soglasno sprejeta.

O razstavi goveje živine v Škofji Loki poroča g. inštruktor Krištof.

Namen premovanja v Škofji Loki je bil spoznati napredek v živinoreji posameznih zadrug, obenem spoznati vrline in napake pingavske živine ter dati živinorejcem večje veselje do pravilnejše reje.

Vsled sklepa okrožne seje dne 18. aprila v Stari Loki se je napravilo premovanje goveje živine pingavskega plemena dne 4. maja in sicer zaradi tega, da bi bila udeležba obilnejša in vspeh večji, ker se ta dan praznuje.

Pripeljati so smeli živino na premovanje edino le združniki okrožnih zadrug. Premovala se je le živina, ki je na Kranjskem izrejena.

V presojevalno komisijo so bili povabljeni Zadružna Zveza v Ljubljani, deželni odbor kranjski, c. kr. kmetijska družba, c. kr. deželna vlada, župan Finžgar iz Breznice ter zastopnika živinorejskih zadrug Cerklje in Kamnik.

Premije so bile določene:

Za bika 10 premij: 1 po 40, 2 po 30, 7 po 20 K.

Za krave 20 premij: 1 po 35, 2 po 25, 10 po 20, 4 po 15, 3 po 10 K.

Za telice po 20 premij: 1 po 25, 5 po 20, 10 po 15 in 4 po 10 K.

Za teleta 20 premij: 1 po 20, 5 po 15, 14 po 10 K.

Oddaljenim živinorejcem, ki niso prejeli kake premije, se je dovolila mala potnina.

Za bika se je vsled tega manj premij določilo, ker so prišli tukaj v poštev le biki, ki so doma izrejeni in ne čez 2 1/2 leta stari.

Največjo pozornost se je tukaj obračalo na pravilno izrejena teleta, ker ravno napačna izreja telet najbolj mori našo živinorejo.

K razstavi je bilo prignanih 28 bikov, 56 krav, 51 telic in 20 telet.

Uspehi premovanja so bili naslednji.

Živinorejska zadruga	premiranih				število vseh premijs	pri- gnane živine
	bikov	krav	telic	telet		
Selca	7	4	6	5	23	30
Sora	3	4	6	2	15	32
Staraloka	1	7	6	2	16	86
Šmartin	—	2	3	—	5	7
Skupaj	11	17	21	10	59	155

Ostala je mala vsota premij, katera se je razdelila med zadruge, da se porabi za potnino za one člane, ki niso prejeli premij. Podpore se je izposlovalo od ministrstva K 1000.—, od deželnega odbora kranjskega K 500.—.

Značilno je, da se je pripeljala samo živina pingavskega plemena; to pa moramo pripisovati uspehu zadrug. Premovanje je pokazalo, da primanjkuje še lepih plemenskih bikov, krave stoje vedno v hlevu, zadnje noge so sabljaste in imajo dolge parklje ter so jako vampaste, ker se krmi še veliko namočena rezanica. Pri telicah se kaže lep napredek. Praznota za pleči izginja, ravno tako opazujemo lepše, močnejše in bolj ravne noge in močno razvita prsa.

Posebna zahvala za to dobro vspelo premovanje gre g. okrožnemu predsedniku

č. g. F. S. Finžgarju, župniku v Sori, ki je vložil prošnje za podporo, istotako gre tudi zahvala ministrstvu, dež. odboru ter starološki živinorejski zadrugi.

Veliko število prignane živine, kakor tudi velika udeležba ljudstva je bila priča, da zanimanje za živinorejo raste, ter da so take razstave za napredek v živinoreji potrebne.

Gospod načelnik obžaluje, da ni mogel sam videti razstave, toda od vseh strani je slišal samo pohvalno se o njej izražati ter predlaga, da bi se jeseni ali spomladi vršila zopet kaka taka razstava. Gospod poslanec Demšar je mnenja, da se cela stvar pospeši, ter da jih je lahko več na leto.

Nato se sklene, da se vrše prihodnje razstave v sledečem redu: jeseni v Kamniku, pomladi na Gorenjskem in prihodnjo jesen v Predosljih. Za vodstvo priprav v kamniškem okraju se določi g. Merkun, glede izpeljave razstave na Gorenjskem naj se sporazumeta gospoda župana Jan in Finžgar med seboj. Osebo, ki bo vodila priprave za razstavo v Predosljih, določi okrožno zborovanje drugo leto. Zastopnik živinorejske zadruge v Gorjah g. Jan predlaga, da bi se v vsakem političnem okraju vršila vsako leto razstava samo za bika, pri razstavi bi se biki lahko tudi licencovali. Gospod poslanec Demšar, gospod Merkun in g. inštruktor Krištof so mnenja, da bi se tu oziralo v prvi vrsti na združne bika. Z ozirom na to stavi gospod Jan sledeči dve resoluciji:

1. C. kr. kmetijska družba se prosi, naj preskrbi vsakoletno razstavo doma vzgojenih bikov in

2. Pri tem naj se ozira samo na združne bika.

Gospod načelnik je proti temu, da bi se združnike pridobivalo s silo, kazoč na korist, katere bi utegnili imeti od tega, da pristopijo v zadrugo. Zaradi tega se drugi predlog g. Jana v toliko spremeni, da se glasi sledeče:

Zadruga naj prirejajo samo razstave, v katerih se bo premovala samo živina zadržnikov.

Nato se dasta oba predloga na glasovanje in se sprejmeta.

Drž. in dež. poslanec Demšar poroča, kako podpirati živinorejo dežela in država. Bili so časi, ko se je mnogo govorilo, kako važen je kmetijski stan, da se je pa v tistih časih bore malo storilo za njegovo izboljšanje. Šele zadnja štiri leta se kaže napredovanje v tem oziru. Povod za to so dala večkratna draginjska razpravljanja v državnem in deželnem zboru. Nato poda statistične podatke iz državnega in deželnega proračuna zadnjih desetih let, iz katerih se razvidi, kako malenkostne so bile vsote, ki sta jih država in dežela dajali kmetijstvu in živinoreji na razpolago do l. 1909. L. 1909 je vlada dovolila šest milijonov kmetijstvu in to skozi devet let. Od tega zneska odpade na Kranjsko K 133.000. z deželno podporo pa pride vsega skupaj okrog K 200.000. Od tega denarja se je nakupilo na Tirolskem, Predarliskem in Solnograškem za K 118.000 živine, doma se je nakupilo samo za K 6.000. Ob sklepu povdarja g. govornik potrebo po večjem zanimanju za živinorejo.

Gospod deželni poslanec Zabret pravi, da nosimo preveč denarja iz dežele, ker se je lansko leto za nakup tuje živine izdalo K 118.000, a za nakup domače živine samo K 6.000.

Sprejme se resolucija g. poslanca Demšarja, da naj se od K 133.000 državne podpore razdeli kolikor mogoče malo za planinarstvo in utemeljuje to s tem, da bi se morale za planšarstvo dajati posebne podpore.

Gospod načelnik Finžgar razpravi, kako naj se porabijo državne in deželne podpore. Povdarja, da je dolžnost države podpirati kmetijstvo. Pravi, da se izda na leto skoro pol milijona kron za živino v tujini in da je to preveč. Navaja zgled, kako se je slabo obnesel nakup 5 krav za v Soro

v tujini. Vsled tega je nevarno uvaževati cele vlake živine, nego je boljše doma nakupovati.

Sprejme se resolucija:

1. Današnje zborovanje živinorejskih zadrug gorenjskega okrožja pozivlja odbor za nakup živine, naj se isti v jeseni obrne na vse živinorejske zadruge, ali ima kak posestnik lepo živino naprodaj in naj najpreje to živino pokupi. 2. Današnja seja sklene, da se kolikor mogoče omeji nakup tuje živine in kolikor mogoče doma kupuje. 3. Podpora naj se razdeli tudi za doma izrejene telice in junčke.

Nato omenja g. načelnik zadružne klavnice. Na Nemškem imajo tako urejeno, da se nekaj plača takoj pri oddaji živine, ostali znesek pa, ko se ve, koliko vrže. Pripraven kraj za zadružno klavnico bi bile Medvode. Zalagali bi mogoče Trst, Pulj in nekoliko tudi Ljubljano. Država da takim klavnicam velike podpore. Misel o zadružni klavnici še ni zrela, toda priporočati se mora, da se o tem razmišlja, tako da bo mogoče drugo leto že kaj natančnejšega ukreniti.

Gospod Mrkun pravi, da se klavnice v majhnem obsegu dobro obnašajo, klavnice z velikim aparatom pa slabo. To se je pokazalo na Nemškem. Isti gospod povdarja, da se dež. odbor in Kmetijska družba premalo brigata za nakup domače živine.

Pri nadaljnem prostem razgovoru se je sprožil še marsikak umesten nasvet, n. pr. glede tega, da pridejo v nakupovalno komisijo tudi praktični kmetovalci, glede nizkih cen, ki jih imajo konji, o dohodkih živinorejskih zadrug i. t. d.

Za prihodnjo dobo je bil za načelnika gorenjskemu okrožju zopet izvoljen g. F. S. Finžgar, načelnik živinorejske zadruge v Sori, na kar se je zborovanje zaključilo.

Nadzorstvo pri hranilnicah in posojilnicah.

Nadzorstvo ima silno važen posel. Nadzorovati mora vse zadružno poslovanje, če se vodi po pravilih, če se sklepi občnih zborov in nadzorstva natanko izpolnjujejo, če je knjigovodstvo in blagajna v redu, če se posojila previdno in varno dovoljujejo.

Ako nadzorstvo ne izpolnjuje svojih dolžnosti, je za to odgovorno.

Posebno pa ima nadzorstvo te-le dolžnosti:

1. Mora varovati koristi zadružnikov, v kolikor zadružni zakon to zahteva.

2. Skrbeti mora, da se izpolnjujejo zadružne postave in pravila, opravičnik, sklepi občnih zborov, odbora in nadzorstva.

3. Ima pravico upogledati v vse zadružne akte in knjige in se prepričati, če se blagajna vjema s knjigami.

4. Mora imeti redne seje in sicer vsaj vsako četrto leta.

5. Ako se pokaže potreba, naj se vrše izredne seje. Izredna seja se mora vršiti, ako to zahteva odbor ali dve tretjini nadzornikov.

6. Ako je kak nadzornik zadržan priti k seji, naj pri predsedniku pravočasno pisмено ali ustmeno opraviči svojo odsotnost.

7. Ako kak nadzornik neopravičeno izostane od seje, naj se kaznuje z globo.

8. Predsednik ali njega namestnik ima voditi sejo in skrbeti, da se vsi sklepi zapisujejo v sejni zapisnik, katerega podpišejo vsi navzoči nadzorniki.

9. Predsednik naj enega izmed nadzornikov določi kot sejnega zapisnikarja.

10. Nadzorniki, ki pri kakem predlogu ostanejo v manjšini, smejo zahtevati, da se njih predlogi zaznamujejo v zapisniku.

11. Ako se kak odbornik ali morda ves odbor pregreši proti postavi, pravilom, opravičnikom, in tako oškoduje zadrugo, mora

nadzorstvo ukreniti vse potrebno, da se varujejo združni interesi.

12. Nadzorstvo lahko odstavi vsakega odbornika ali pa ves odbor, ako se ta v čem zelo pregreši. Takoj nato mora nadzorstvo sklicati občni zbor, na katerem se ima dotični slučaj predložiti v razsodbo in v nadaljno postopanje.

13. V prvih šestih mesecih vsakega leta mora nadzorstvo pregledati računski zaključek, da potem o tem poroča na občnem zboru.

14. Nadzorniki morajo strogo molčati o vsem, kar so zvedeli pri nadzoroivanju o razmerah posameznih združnikov ali vlagateljv. Občni zbor naj določi kazen (denarno globo ali izključitev) za tistega nadzornika, ki bi se v tem oziru pregrešil.

15. Nadzorniki naj vsako leto kmalu po občnem zboru izvolijo izmed sebe predsednika, njegovega namestnika in morda tudi zapisnikarja.

16. Nadzorstvo zastopa zadrugo v tožbah proti odbornikom. V tožbah proti nadzorstvu zastopajo zadrugo od občnega zbora pooblaščeni združniki.

17. Predsednik nadzorstva predseduje nadzorstvenim sejam kakor tudi skupnim sejam nadzorstva in odbora, če je takoj določeno v pravilih.

18. Vsa pisma, dopisi in akti, ki se tičejo nadzorstva, se vročijo predsedniku.

19. Predsednik ima v sejah poročati o združnih dopisih in sploh poslovanju ter mora skrbeti, da se izvrše sejni sklepi.

20. Nadzorstvo naj vsaj dvakrat na leto samo ali po enem ali po dveh članih nenaznanjeno pride v uradno sobo ter pregleda knjige, spise in blagajno.

21. Pri tem se nadzorstvo posebno opozarja:

- a) da se pregledajo vsa potrebna dokazila o izdatkih in prejemkih,
- b) da se pregleda blagajna,

c) da se pregledajo vse zadolžnice. One, ki so že potekle, naj se odboru naroči, da se obnove. Primerja naj zadolžnice, če se vjemajo s knjigami,

d) pregleda naj, če je kako posojilo postalo nevarno. Ako je, naj naroči odboru, da se iztirja,

e) pregleda naj, ako se plačilni roki točno izvršujejo, če ne, se naroči odboru, da se nerednim udom pošljejo opomini,

f) skrbi naj, da se določila občnih zborov o dovoljevanju kredita natanko izpolnjujejo,

g) pazi naj, če odbor natančno izpolnjuje svoje dolžnosti in se ravna po poslovniku.

22. Predsednik naj pri občnem zboru imenuje one nemarne nadzornike, ki se niso veliko brigali za svoje dolžnosti, da se potem odstavijo in drugi postavijo na njih mesto.

23. Dolžnost nadzornikov je tudi naznaniti odboru združnika dolžnika, ki je zašel v plačilne težave, ali ako je porok ali plačnik umrl.

Ako bo nadzorstvo vestno izpolnjevalo svoje dolžnosti, potem bo to veliko pripomoglo, da bodo hranilnice in posojilnice lepo napredovale ljudstvu v blagor.

Anton Mrkun.

Avstro-ogrška banka in združništvo.

V letošnjem poletnem zasedanju državnega zbora se je med drugim obravnavalo tudi podaljšanje privilegija avstro-ogrške banke. Pri tej priliki so kmetijski poslanci odločno nastopili za to, da se banka v izdatnejši meri ozira na potrebe kmečkega kredita in kmetijske kreditne združne organizacije.

Že pri prvem branju bančne predloge so se sprožile razne stvari, tikajoče se združništva. Tako je n. pr. poslanec dr. Le-

cher priporočal, da se osnuje osrednja državna zadružna blagajna, da se s tem omogoči tudi manj premožnim srednjim slojem posluževati se bančnega kredita. Napram taki napravi pa imajo Čehi že od nekdanje svoje pomisleke in so doslej še vedno nasprotovali, da bi se napravila taka zadružna centrala za vso državo. Njihovo stališče je ob tej priliki zagovarjal poslanec Choc, ki je izjavil, da Čehi tudi sedaj odklanjajo tak predlog.

Poslanec Sedlák je zagovarjal zahteve kmetijskega stanu do banke in je grajal, da se banka brani sprejemati menice kmetijskih zadrug z izgovorom, da morata podpisati kake rajfajznovke in njene zadružne zveze veljati kot en podpis, kar pravno nikakor ni utemeljeno.

V bančnem odseku, kateremu je bila odkazana bančna predloga, je bil za načelnika izvoljen dr. Laginja. Poslanec dr. Krek je v odseku predložil resolucijo, da naj banka olajša in pomnoži kredit za kmečke potrebe. Ker pa je po § 1. zak. z dne 1. junija 1889, drž. zak. št. 91 rajfajzenskim posojilnicam prepovedano, posojati denar na menice, naj vlada poskrbi, da se s posebno novelo k temu zakonu odpravi ta prepoved. Dr. Krek je svojo resolucijo utemeljeval, da je bančno vodstvo glede na zadružni kredit izpremenilo svoje stališče. Izjavilo je, da je načeloma pripravljeno dopustiti, da se eskomtirajo menice, podpisane od zadružne zveze in od kake pri nji včlanjene posamne zadruge. Potemtakem priznava, da je smatrati tak podpis kot dvojen podpis, kar se doslej ni priznavalo. Treba pa je za to, da se kreditno poslovanje zadrug z avstro-ogrsko banko pravilno razvije, izpremeniti zakon z dne 1. junija 1889. V tem zakonu se zahteva od posojilnic-rajfajznovk, ki hočejo biti deležne davčnih ugodnostij in pristojbinskih olajšav, da svojim članom ne posojajo na menice. Menica pa je najlažja in najpripravnejša kreditna oblika. Brez nje ni mogoče kmetu do stika z denarnim trgov

in njega ugodnosti. Kmet more napredovati, če se izobrazi in izpopolni glede na trgovsko plat. To pa mu je nemogoče brez menic. Avstro-ogrsko banka bo kmetu pravzaprav še le potem res odprta, ko pade omenjena določba.

Vrh tega je treba, da se v javnosti in pri vodstvu avstro-ogrsko banke popravi popolnoma napačno mnenje, da je ogrska osrednja kreditna zadruga kaj družega, nego samo po državnem zakonu ustanovljena in od države posebno podpirana zadružna zveza. Razmere pri ti zadrugi so take, da skoraj nimamo v Avstriji zveze, ki bi bila tako na slabem. L. 1910. je imela ogrska osrednja kreditna zadruga za 2,052.000 kron deležev. Izposojenih je imela zadrugam na ti podlagi 79,336.786 kron. Od zadrug samih je imela vlog samo 8,695.802 K. Iz tega sledi, da imajo ogrske zadruge devet desetih tujega denarja in le eno desetino svojega. Avstrijsko zadružništvo ima pa nad 100 milijonov več vlog pri svojih zvezah nego pasiv pri njih; tudi najslabša zveza je mnogo boljša v tem oziru, nego ogrska osrednja zadruga.

Koliko ima avstro-ogrsko banka denarja v ogrskem zadružništvu, se razvidi iz nastopnih podatkov. Prvo leto je znašal promet ogrske osrednje zadruge z banko 6 milijonov kron, drugo leto 19 milijonov, leta 1908. pa že 94 milijonov 776.000 kron. V prvih desetih letih (1898—1908) je znašal 568 milijonov 951.000 kron. Če pomislimo, kako mali drobec svota, ki jih dobiva ogrsko zadružništvo pri banki, bi zadostoval, da se naše južne dežele dvignejo iz svoje zaostalosti, da se dvignejo njihovi zakladi, zlasti tudi v Istri in Dalmaciji, in da se našemu kmetu, pa tudi našemu obrtniku preskrbi potreben kredit, mi je pač sveta dolžnost, da ob tej priliki z vso silo poudarim, naj avstro-ogrsko banka izvrši med našim, za napredek tako vnetim kmečkim ljudstvom v bodočnosti, kar je doslej zamudila.

Ta dr. Krekova resolucija je bila v bančnem odseku sprejeta.

Pri drugem branju bančne predloge je napram zahtevam, da naj bo banka dostopnejša kmečkemu kreditu, označil stališče vlade finančni minister dr. Meyer, ki je izvajal:

„Tako danes kakor v odseku in pri prvem branju se je posebno povdarjal en predmet, to je posplošenje kredita avstro-ogrskoje banke. To se godi z vso pravico, demokratiziranje kredita je opravičena zahteva. V odseku je že bilo povedano, da avstro-ogrsko banka v sporazumu in s podporo finančne uprave neprestano deluje na to, da svoje poslovanje razvija v smislu takega demokratiziranja. Avstro-ogrsko banka je vsem svojim podružnicam dala navodilo, da je podpis zadruga in njenega člana smatrati kot dvojen in ne kot identičen podpis. V navodilu je rečeno: „Nobenega principijelnega zadržka ni, da bi kmetijske zadruge in njih zveze ne mogle neposredno se posluževati kredita; menice morejo ravno tako kakor obrtne zadruge eskomtirati in se zlasti podpis kmetijske zadrugne zveze in kake njene članice na isti menici ali pa podpis kmetijske zadruga in kakega njenega člana šteje vselej kot dvojen podpis. Ako akceptirajo odjemalci, ki kupijo izdelke kake kmetijske proizvodilne zadruga in te akcepte girira zadruga in zadrugna zveza, dalje ako akceptirajo člani kake kmetijske nabavne zadruga za kmetijske potrebščine, ki jim jih je zadruga nabavila, in zopet te akcepte girira zadruga in njena zveza, potem bodo mogle take menice pričakovati največjega upoštevanja od strani banke. Slednjich tudi ni načelnih pomislekov proti eskomtiranju akceptov hranilnic in posojilnic rajfajznovk z girom njihove zveze, ako so akceptirali za dejansko od zveze prejeto blago ali denarno posojilo. Samo ob sebi se pa razume, da bo izmera kredita v eskomptnem pro-

metu odvisna od kreditne zmožnosti meničnega predlagatelja.“

Da pa banka kot zavod, ki izdaja papirnat denar in ki ima vsled tega dolžnost, paziti na likviditeto svojih sredstev, vkljub kulantnemu poslovanju ne bo vedno mogla popolnoma zadostiti vsem stavljenim zahtevam, je jasno in brez dvoma. Za to je potrebno še nekaj drugega, namreč organizacija zadružništva v večjem zavodu. Kako tako organizacijo oživotvoriti, o tem se študije nadaljujejo in upam, da bo kmalo mogoče zbornici predložiti tozadevno vladno predlogo. Mnenja o tem predmetu so zelo različna in ravno vsled teh nazornih razlik se ni posrečil poizkus prejšnje vlade, da bi se bilo sklenilo tak zavod ustanoviti. To me pa ne bo motilo, da bi ne napravil novega poizkusa, kajti čeprav se morda ne posreči takoj najti primeren kompromis, bo vendar taka predloga dala podlago in pokazala pota, da se pride do takega kompromisa v organizaciji“.

Kakor je iz te ministrove izjave razvidno, je vlada odločena započeto akcijo za ustanovitev osrednje države zadrugne blagajne nadaljevati. Ta zadeva se vleče že desetletja, ne da bi se bilo doseglo kaj pozitivnega. Zato je tudi sedaj opravičen dvom, če bo mogoče tak zavod poklicati v življenje.

O reji rac.

Na Kranjskem je kokošjerejo dosedaj pospešavala edino naša gospodinja, iščoča si postranskih dohodkov, na drugi strani so pa pomagale krajevne razmere, to je bližina mest, naš Trst in mnoga gorenjska letovišča. Da bi bila kokošjereja na nizki stopnji, ne moremo trditi. Goji se še precej, le moderna reja ne pride v poštev.

Drugače je pa z rejo rac. Ako izvzamemo posamezne dolenjske kraje, ne moremo zabeležiti nikakega vspeha. Race vidimo le

pri mlinarjih, kjer je voda v bližini. Vendar pa je tudi reja rac velikega gospodarskega pomena.

Race gojimo v večjem številu z lepim dobičkom ob zadostni vodi. Kar je kokošim paša na polju in travniku, kjer se skoraj ves dan prežive in zahtevajo le malo hrane, ker dobe tam mnogo animalične in vegetabilične krme, to je racam voda. Zjutraj gredo v vodo in ostanejo do večera v vodi. Tam iščejo hrane ves dan; pobero vse, kar plava na vodi, se potaplajo in rižejo po mahu in luži liki prešički in požro vse, kar jim pride v kljun: razne rastline, črve, žuželke itd. Domov se vrnejo le, kadar so lačne. Ako dobe v vodi hrane v izobilju, se niti na večer ne povrnejo, temveč ostanejo na vodi čez noč.

Ta silni nagon do iskanja hrane nam olajšuje rejo rac. Na eni strani izkoriščamo v vodi nahajajočo se hrano, na drugi strani pa so stroški s krmljenjem zelo majhni, kar ravno dviguje dobičkonosnost teh živali. So že posamezni gospodarji, ki so prepričani o tem in ne puščajo ugodne okolščine in obilne hrane iznemar, vendar bi se še na mnogih, mnogih posestvih lahko gojilo veliko število rac. Ta reja povzroča zelo malo dela, malo stroškov, donaša pa mnogo dohodkov.

V vodah, kjer se goji ribjereja, je reja rac izključena. Te dve panogi ni možno gojiti skupno. Raca napravi v vodi med ribami veliko škodo.

Rekel sem, da v večjem obsegu redimo race tam, kjer je zadosti vode. Ali je pa reja rac brez vode nemogoča? Tudi v krajih brez vode redimo race lahko, toda le v omejenem številu. Nekaj vode je racam neobhodno potrebno. V ta namen vam zadostuje majhen, v zemljo izkopan bajer, ako ni že naravnega, na peščeni zemlji pa potopimo v zemljo plitvo posodo za vodo. Race morajo dobiti vodo za kopanje in pijačo. Stojéča voda pa se mora večkrat menjati, sicer se osmradi. Smrdljive vode pa race ne pijo,

bila bi jim pa tudi škodljiva. Seveda taka reja ne donaša nikdar onih dohodkov, ker jim ne moremo nuditi paše v vodi, ki je najcenejša.

Pri kokošnjereji so dohodki tam največji, kjer imamo zadostno proste paše. Tam izkoriščamo obilico hrane, ki bi sicer ostala za posestnika izgubljena, če pa jo izrabimo s kokošmi, pride posestniku k dobrem. Isto in v isti meri velja za rejo rac. V vodi se nahaja brezštevilno rastlinskih in živalskih snovi, katere je mogoče izkoristiti le z racami, sicer so izgubljene. Znano je, da se nekatere rastline v vodi tako močno razmnožujejo, da n. pr. ribnik popolnoma pokrijejo in ga nekako opustoše in uničijo. Če pa spustimo nekaj rac tja, uničijo te prebujno raztoče rastline in ohranijo ribnik snažen in svojemu namenu. Voda ostane v njem snažna in zdrava.

Pa tudi na dvorišču nam raca najslabjše ostanke in odpadke spreminja v denar, ker požre vse kakor prešič. Kar je prešič med štirinogato domačo živaljo, to je raca med perutnino. Preišče vse kote in luže, požre vse, kar ostane kokošim. Ona uživa snovi, ki jih smatramo za neužitne. V raci imamo kupca za vse najslabjše in najzankrnejše ostanke, ki posestniku najslabjše blago drago plača.

Pri kokošnjereji polagamo glavno težišče na pridobivanje jajec, race pa redimo bolj za meso. Po zimi nimajo race proste paše, vsaj večji del zime ne. Vsled tega jih moramo preživiti celo zimo. Ta požrešna žival pa potrebuje silno veliko hrane, kar podraži vzdrževanje rac. Zato odberemo izmed rac le nekaj najboljših jajčaric za pleme, te prezimimo kolikor mogoče z odpadki in ostanki, da se preveč ne zajedo. Na pomlad pa damo izvaliti kolikor mogoče mladičev in jih tri do pet mescev stare prodamo. Taka reja donaša največ dobička, ker potrebujemo malo časa, z njimi je malo dela, pa v kratkem

času dobimo denar za mladiče. Čez zimo je tedaj število omejiti.

Raca znese 70 do 100 jajec po 70 do 90 gramov težkih. Kot namizna jajca niso priljubljena vsled posebnega ukusa. Po hotelih in restavracijah jih ne kupujejo za namizna jajca, pač pa jih porabijo lahko v kuhinjah. Posebno radi jih kupujejo peki in slaščičarji za svojo uporabo, ker so jajca debela in več zaležejo kot kokošja za njih izdelke. Sploh je pa ukus jajec odvisen od zavžite hrane. Jajca od rac na prosti paši se silno razlikujejo od jajec onih rac, ki jih redimo v zaprtem, oziroma omejenem prostoru. Najboljša jajca daje takozvana peking-raca; kajti okus teh jajec se le malo razlikuje od kokošnjih.

V kolikem obsegu redimo race, je odvisno od razmer in proste pašne. Raca se mora preživljati sama v večji meri nego kokoš, ker je požrešnejša. Redimo jih tedaj v razmerju z množino živeža na prostem, ki bi ga drugače ne mogli porabiti. Če moramo racam vso hrano dajati, je dobiček od rac zelo dvomljiv. Vsak perutninar mora imeti to vedno pred očmi, ako hoče rediti race v pravem obsegu, to se pravi: ne preveč, ne premalo rac. Ako jih je preveč, porabijo doma preveč hrane, če jih je premalo, ostanejo odpadki in krmila na prostem neizrabljena, kar je pa zopet škoda.

Reja je odvisna tudi od krajevnih razmer. Raca je in bo pečenka imovitejših slojev. Zato se po mestih in industrijskih krajih lahko dobro proda. Če pa smo navezani na prekupce in branjevke, je večji del dobička izgubljenega. Bližina trga in prometna sredstva dvigajo cene.

Poleg mesa in jajec imamo od race tudi perje, ki donša zopet lepe dohodke. Po Hrvaškem, Češkem ne porabijo perja samo od zaklanih rac, temveč opulijo tudi žive. Vsak čas pa za opuljenje perja ni primeren. Najboljši čas je pred golenjem. Takrat je

perje popolnoma dozorelo, tiči v koži le rahlo še in se da izpuliti, ne da bi živalim povzročali bolečine. Opulimo pa samo plemene živali, ne pa mladičev. Ako opulimo mladiče, s tem ničesar ne pridobimo, temveč smo na škodi. Mlade opuljene race trpe precejšnje bolečine pri tem, ker perje trdno stoji. Kakor hitro žival izgubi perje, skrbi narava za novo obleko in porablja hrano za tvoritev perja. Bolečine in tvoritev perja pa učinkuje na rast. Mlade race zaostajajo v rasti, ne tvorijo mesa in kosti in tako imamo izgubo. Tudi mladih rac, namenjenih za pleme, ne smemo puliti, ker bi se ne razvile tako, kakor zahtevamo od plemenih živali. Za pridobivanje perja nam služijo v prvi vrsti zaklane race, v drugi še le dorasle in nad leto stare plemene živali.

Za pridobivanje perja je najboljša peking-raca vsled bujnega in obilnega perja.

Kakor smo videli pri kokoših dobičkonosnost le tedaj, ako smo skrbno odbirali plemene živali glede na produktivnost jajec in mesa, velja to tudi za race v polni meri. Sicer je naša domača rasa glede na število jajec še precej produktivna in lahko rečemo, da stoji na isti višini, kot naša navadna kokoš. Seveda gine tudi produktivnost polagoma, ako gojimo pleme dalje v sorodstvo in ne preskrbimo plemenjaka s svežo krvjo. V sorodstvu gojeno pleme peša telesno, kar pravimo „degenerira“, pa tudi plodovitost se zmanjšuje od roda do roda. Kar se pa tiče glede mesa, pa se naša rasa nikakor ne more kosati s tujimi plemeni. Posamezni Dolenjci so ob lanskim razstavi v Kandiji pokazali umevanje za tuja, mesnata plemena in so presenečali obiskovalce razstave z prav lepimi vspehi. Žalibog je število teh posestnikov še prav pičlo. Tuja plemena so mnogo težja in prekašajo našo raco za 1 do 2 kg. Če pomislimo, da dosežemo pri istem delu in pri isti hrani tako razliko, umejemo lahko razliko vrednosti med lažjim in težjim plemenom.

Na težo živali je gledati posebno sedaj ob draginji mesa. Saj se je vrednost perutnine podražila tekom nekaj let za 100 % in to nam daje upanje na lepe dohodke in to tembolj, ker se hrana in žito tekom teh let ni v isti višini podražilo kakor meso. Vsled tega vnovčimo naše pridelke boljše, ako redimo živali, nego bi prodajali razne pridelke.

Produktivnost rac si lahko izboljšujemo na one tri načine, kakor produktivnost kokoši, namreč z vestnim odbiranjem in skrbnim negovanjem domačega plemena, potom križanja s tujim in dobrim plemenjakom in vpeljavo tujih dobrih plemen. Tudi tu velja pravilo: Kolikor boljše in lepše blago, toliko višja je cena. Kako pot hočemo nastopiti, da dosežemo smoter, nas pouče članki o kokošnjereji v „Narodnem Gospodarju“. V obče so pa perutninarji mnenja, da so tuja, čistokrvna račja plemena boljša od domačega, ker zadovoljujejo na vse strani.

V splošnem pa opozarjam perutninarje glede zaprte ali omejene reje na to, da te race nikdar toliko jajec ne zneso, kakor njih sestre na prosti paši. Tudi oplojenje ni nikdar tako sigurno. Če upoštevamo razliko pri številu jajec, neuspehe valjenja s slabo oplojenimi jajci, vidimo, da nam ta reja nikdar ne donaša tako lepih dohodkov kakor reja pri prosti paši.

Za pleme odbiramo race, ki prično zgodaj nesti, da dobimo tudi zgodnje mladiče. Race morajo na vsak način na trg pred goljenjem in predno pride jeseni divjačina na mizo.

Goljenja ne smemo čakati; sicer moramo 8 do 10 tednov race dalje rediti, kar nas oškoduje na krmi, cena pa navadno tudi pade, ker pride zajec na trg. Zupan.

Vestnik Zadružne Zveze.

Nove članice. V članstvo Zadružne Zveze v Ljubljani so bile sprejete:

Kamnik, živinorejska zadruga.

Beli, gospodarsko društvo.

Vodice, potrošna obrtna zadruga.

Motnik, živinorejska zadruga.

Vodice, kmetijsko društvo.

Logatec, kmetijsko gospodarsko društvo.

Brdo, živinorejska zadruga.

Breznica, živinorejska zadruga.

Šmartno v Tuhinjski dolini, živinorejska zadruga.

Zadružni pregled.

Nova zadružna zveza na Koroškem. Mesto osrednje blagajne kmetijskih zadrug na Koroškem, ki se nahaja v konkurzu, se je v Celovcu ustanovila nova zveza posojilnic in kmetijskih društev za Koroško. Ustanovni shod se je vršil dne 30. julija. Novi zvezi je pristopilo 51 posojilnic. Zveza ima namen izvrševati zakonito revizijo, oskrbovati denarno sporavnico in zastopati koristi včlanjenih zadrug.

Čebelarke zadruga v Belgiji. Čebelarstvo je v Belgiji zelo razširjeno. Čebelarskih zadrug deluje 219 z 6435 čla. Te zadruga so združene v 10 zvez, katerih odposlanci tvorijo sindikalno zbornico v Bruslju. Zbornici je namen braniti in pospeševati interese čebelarjev s predavanji, izložbami, tiskom, nagradami i. t. d.

Splošna zveza avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju ima svoj letošnji občni zbor dne 21. septembra. Ob tej priliki se dne 19. septembra priredi posvetovanje o vnovčevanju vina, dne 20. septembra posvet o obče-zadružnih stvareh, dne 22. in 23. septembra pa bo revizijska konferenca.

Osrednja zveza nemških pridobitnih zadrug na Češkem, ki je druga največja zadružna zveza v Avstriji, je štela koncem l. 1910 774 včlanjenih zadrug (med njimi 637 hranilnic in posojilnic) z 3187 deleži po 20 K. Vloge članic pri osrednji zvezi so znašale 26,859,616 K, stanje posojil pa 9,257,591 K. Vloge je imelo 408 hranilnic in posojilnic, t. j. 64·2%, kredit pa 227 posojilnic, t. j. 35·8%. Med članicami in zvezo je bilo K 43,893,365 prometa, vsega prometa pa je zveza imela K 102,508,951. Blagovni promet raste od leta do leta; lani je zveza dobavila svojim članicam 4097 vagonov različnih potrebščin, med njimi 2055 vagonov fosforatnih in mešanih gnojil, 55 vagonov dušičastih gnojil, 258 vagonov gnojnega apna, 211 vagonov kajnita in kalijevih soli, 472 vagonov krmil in ži-

vinske soli, 8 in pol vagona semenja, 918 vagonov premoga itd., dalje 223 poljedelskih strojev in nekaj drugega orodja.

Vse zvezi pridružene hranilnice in posojilnice (637) so imele 72.713 članov z 1.168.069 K vplačanimi deleži. V vse posojilnice se je lani vložilo 29.600.714 K, posojil vrnilo pa 20.190.007 kron. Celokupne hranilne vloge so znašale K 101.940.626 in se ta vsota porazdeli med 129.640 vlagateljev, med katerimi je 18.807 otrok z K 3.770.836 in 31.371 hlapcev, dekel in delavcev z K 14.649.117 hranilnih vlog. Obrestna mera hranilnim vlogam se giblje med 3¹/₂ in 4¹/₂%, v največ posojilnicah (512) je določena na 4%. Vsa posojila so koncem leta znašala K 71.104.726, med njimi hipotečnih za K 26.634.413. Obrestna mera za posojila je bila pri 29 posojilnicah vpeljana po 4¹/₄%, pri 443 po 4¹/₂%, pri 73 po 4³/₄% in pri 80 po 5%.

Stanje rezervnih zakladov pri vseh posojilnicah je znašalo K 1.213.938, vsega prometa pa so imele K 144.252.500.

Zanimivo v teh številkah je to, da se med češkimi Nemci mladina tako intenzivno navaja k varčevanju. Isto velja o poslih in delaveih. Tudi naše posojilnice naj bi gledale, da bi v tem oziru boljše izvrševale svojo nalogo!

Gospodarske drobtine.

Pouk za vinogradnike. C. kr. vinarski nadzornik g. B. Skalický priredi tekom te jeseni več predavanj o trgatvi in umnem kletarstvu in sicer: V petek (praznik), dne 8 septembra ob polosmih zjutraj v Št. Jerneju; v nedeljo, dne 10. t. m. ob 7. uri zjutraj v Semiču in ob 2. uri popoldne v Dobličah; v nedeljo, dne 16. t. m. ob pol 8. zjutraj v Št. Janžu in ob 3. uri popoldne v Tržišču; v nedeljo, dne 24. t. m. ob 3. uri popoldne na Raki; v nedeljo, dne 1. oktobra zjutraj ob 8. v Vipavi in popoldne ob 3. uri na Gočah.

Z ozirom na veliko važnost umnega kletarstva zlasti za izvoz našega vina v tujino, je želeti obilne udeležbe od strani vinogradnikov.

Ob času velike letne vročine se zelo množe vse živalske bolezni. Vesten kmetovalec zato ne sme pozabiti, da bi svojih hlevov in mlekarskih prostorov ne desinficiral. Svoje bralce opozarjamo na današnji inserat tvrdke Franc Wilhelm & Co. na Dunaju, ki priporoča nakup

sirovega lisoforma. Previdni kmetovalec bo rad izdal nekaj kron za desinfekcijo hlevov, kajti pravilna varčnost obstoji v tem, da ukrenemo vse potrebno, da ostane naša živina zdrava.

Razglas

o sprejemu gojenk v deželne gospodinjske šole na Vrhniki in v Repnjah pri Vodicah.

Od 15. oktobra 1911 do 15. marca 1912 se priredi na vsaki teh šol zimski gospodinjski tečaj. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda Sv. Frančiška.

Deklice se poučujejo v zgojeslovju, zdravstvu ljudi in živali, praktično in teoretično v kuhanju, šivanju, splošnem gospodinjstvu, živinoreji, prašičereji, perotninarstvu, mlekarstvu, vrtnarstvu, računstvu, knjigovodstvu, sploh v vsem, kar je dobri gospodinjki treba znati.

Pri vsakem zavodu so hlevi, perotnina, vrtovi, prašiči i. t. d. Gojenkam, katere se hočejo posebno o mlekarstvu izvežbati, se priporoča Vrhnika, kjer stoji šola v zvezi z mlekarsko šolo.

Pouk in stanovanje sta brezplačna, le za hrano je plačati dnevno 1 K.

Gojenke, ki hočejo biti sprejete, morajo biti stare najmanj 16 let, biti zdrave in vzornega vedenja.

Natančneja pojasnila dobe pri vodstvih šole.

Prošnje za vsprejem je vložiti do 10. oktobra t. l. na vodstvo dotične šole.

Deželni odbor kranjski
v Ljubljani, dne 25. avgusta 1911.

Vabilo na I. redni občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v Dragi,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 24. septembra 1911 popoldne takoj po litanijah v župnišču v Dragi.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Volitev nadzorstva.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Slučajnosti.

Vabilo na izredni občni zbor

Mlekarske zadruge Izlake-Zagorje,

registrovane zadruge z omejeno zavezo,

ki se vrši v nedeljo, dne 3. septembra 1911 ob 3. uri popoldne v društvenih prostorih.

Dnevni red:

1. Prememba pravil.
2. Slučajnosti.

PREGLED

poslovanja hranilnic in posojilnic na podlagi vposlanih mesečnih izkazov
za mesec julij 1911.

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Artiče	3574	12	4008	07	7582	19	902	—	1700	75	2295	—	900	—	—
Besnica	5006	31	5314	05	10320	36	2123	38	2058	65	600	—	2166	98	57
Baška	33938	90	30611	27	64550	17	16319	18	5270	13	1300	—	1360	—	221
Beram	2695	08	2887	28	5582	36	1478	32	1748	56	773	68	801	10	132
Bled	34392	69	33812	63	68205	25	17814	93	10103	22	9130	—	7322	—	272
Bloke	11154	53	6822	15	17976	68	6015	—	5356	84	1100	—	3850	—	364
Boh. Bistrica	24076	41	21969	18	46045	59	11990	52	8124	54	1090	—	1212	74	186
Boljun	2483	70	2089	53	4573	01	845	05	1177	—	900	—	299	55	148
Boštanj	5630	29	7454	61	13084	90	564	36	2416	01	4970	—	4705	—	152
Brezovica	19538	26	19609	14	39147	40	458	03	2054	52	1876	—	2176	—	118
Bilčovs	17743	04	16841	91	34584	95	13260	23	2098	80	5320	—	280	—	41
Bogomolje	2740	73	2176	71	4917	44	2050	—	2000	—	—	—	428	—	57
Cerklje	33535	11	33439	15	66964	26	18916	05	24264	24	8230	—	1800	—	+2
Cerklje pri Krš.	6083	96	4578	80	10662	76	2240	—	3792	27	1140	—	2737	60	+1
Čirknica	35407	—	36548	98	71955	98	21856	42	30547	70	5177	23	5980	—	670
Črnuče	11695	76	11653	32	23349	08	5899	77	2729	71	7800	—	1000	—	55
Češnjica	28924	19	31626	71	60550	90	20006	—	12629	71	4900	—	5490	—	225
Črna gora	2986	61	1940	12	4926	73	1845	32	1776	89	160	—	692	47	180
Černomelj	3667	51	4212	30	7879	81	2438	—	770	—	1440	—	100	—	43
D. M. v Polju	8848	59	8417	60	17266	19	7570	—	7216	60	1200	—	235	—	159
Dicmo-Donje	20648	64	20522	40	41171	04	275	—	658	12	8180	—	6560	74	162
Dobje	7618	70	6941	90	14560	60	4240	—	3440	—	984	—	220	—	32
Dobrepolje	57626	72	57747	85	115374	57	4859	—	29214	63	3075	—	26218	83	+1
Dobrinj	43704	16	44036	94	87741	10	16666	82	5948	57	4215	—	8348	18	451
Dol	8983	38	9899	87	18882	25	536	—	1262	—	1500	—	7400	—	88
Dolsko	4205	06	4515	08	8720	14	2406	31	1304	70	2200	—	1046	58	73
Domžale	38274	36	36734	44	75009	40	13705	67	28305	01	6871	97	12496	82	361
Draga	17347	83	16419	80	33767	63	2427	—	7927	40	5150	—	12638	—	126
Dračevica	6289	79	6290	19	12579	98	1447	53	790	—	840	—	28	—	58
Dragatuš	8909	65	8079	63	16989	28	6226	—	3136	68	1400	—	306	—	81
Fara	8104	26	9137	50	17241	76	4126	—	3104	36	5996	05	—	—	188
Frankolovo	14000	06	12177	17	26177	23	6934	84	8838	67	2570	—	1991	44	245
Grize	13914	45	9706	50	23620	95	7031	19	3303	45	6400	—	—	—	24
Gor. Logatec	5576	29	6278	75	11855	04	2116	41	2289	19	3200	—	11	—	89
Gradac kod Ma- karska	4645	06	4419	43	9064	49	3500	—	1396	—	700	—	670	—	84
Gornjigrad	31210	57	31657	57	62868	14	20414	38	11964	43	4300	—	5000	—	107
Hinje	4857	90	4438	92	9296	82	1840	—	1571	33	700	—	600	—	74
Horjul	8142	47	7527	24	15669	71	4706	—	3596	21	2227	—	16003	—	369
Hrenovice	9044	06	7445	18	16489	24	644	40	7329	76	—	—	7542	—	406
Homec	8138	26	8589	76	16728	02	3365	55	2488	54	450	—	62	—	66
Idrija	19474	23	24576	02	44050	25	8963	33	13900	28	5580	—	5653	02	253
Ig	9455	40	11203	44	20658	84	3550	—	6717	10	2100	—	3956	—	384
Izlake	24474	87	30833	40	55308	27	11355	08	12967	71	11670	—	300	—	264
Jarenina	6282	80	6316	80	12599	60	1288	—	3921	43	2355	—	1597	81	202
Jesenice	17655	93	28761	02	46416	95	7090	83	17717	27	5500	—	2168	—	232
Jelšane	14806	52	11005	94	25812	46	12650	—	480	—	2400	—	1900	—	91
Kamnik	85016	95	86424	17	171441	12	24706	31	50476	49	8750	—	8158	78	741

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Kandija	63151	20	58419	88	121570	98	14876	15	42385	84	14274	—	25827	35	2215
Karojba	217	48	685	—	901	48	110	—	240	—	445	—	100	45	155
Kaštelir	112170	65	110282	46	222453	11	44561	—	38649	58	25204	—	15708	—	248
Knežak	11768	34	21382	—	33150	34	5028	—	9432	—	1860	—	4240	—	428
Kočevje	10645	31	9948	60	20593	91	7149	54	744	50	5200	—	100	—	75
Komenda	13900	46	11805	23	25705	69	7556	99	1727	13	10000	—	315	36	193
Koprivnica	3457	34	2847	43	6304	77	440	—	2839	43	—	—	650	—	104
Kaštel	800	74	398	75	1199	49	756	—	148	75	140	—	—	—	89
Kranj	133999	13	133720	18	267719	31	35930	55	20443	54	50578	67	41038	40	280
Križevci	133108	24	129018	81	262127	05	97732	50	83773	14	27150	—	19166	90	470
Kršan	4218	91	3303	64	7522	54	2577	—	896	42	1504	—	921	61	262
Kruševo	15776	47	15605	51	31381	98	5391	02	2419	33	230	—	1046	54	226
Konjice	18523	90	16486	85	35010	75	14426	06	8126	51	2340	—	961	—	235
Laporje	6506	10	7849	12	14355	22	4275	—	2179	93	2622	—	—	—	85
Lanišče	17380	11	16116	85	33496	96	8686	67	6501	50	4860	—	1280	27	96
Laško	10805	88	9660	61	20466	49	6940	67	3146	57	4380	54	5625	78	—
Leskovec	5394	74	6281	48	11676	22	897	—	4883	25	585	—	805	—	474
Ljubljana, lj. pos.	204564	80	2113410	36	4159057	16	443258	63	464229	30	65093	75	207738	06	2791
Ljubno	31642	73	36894	96	68537	69	11440	34	8305	90	15840	—	6040	—	160
Leše	3502	39	3447	39	6949	78	1025	—	510	—	—	—	—	—	33
Motnik	11931	88	1296	01	24627	84	11010	58	2356	01	340	—	600	—	53
Mirna peč	488	11	390	—	878	11	77	—	390	—	—	—	200	—	78
Makole	31166	81	17914	68	49081	49	12156	82	13702	73	3240	—	1387	06	—
Mali Lošinj	109621	76	107120	04	216741	80	67723	06	28595	06	42536	05	12671	—	468
Mokronog	9168	14	9411	93	18580	37	2017	—	9216	46	—	—	6178	—	185
Moravče	22507	83	20857	82	43365	65	—	—	—	—	—	—	—	—	242
Mozirje	11217	68	10248	82	21466	50	6941	—	2751	89	4350	—	3638	35	160
Marija na Zili	2123	87	2008	47	4132	34	947	—	300	—	500	—	960	20	95
Naklo	28844	29	29633	33	58477	62	2280	—	3620	01	—	—	26200	—	115
Ptuj	8966	73	10321	58	19288	31	8237	30	1586	87	4430	—	—	—	148
Podčetrtek	3576	65	2700	79	6277	44	1972	—	800	—	900	—	100	—	79
Petrovče	10854	12	11210	02	22064	14	5297	—	6559	01	1800	—	1300	—	95
Pišece	5475	68	3992	09	9467	75	4420	—	3192	99	790	—	440	—	237
Planina-Studeno	2600	44	2927	60	5528	04	1990	—	925	19	800	—	410	—	221
Podbabje	59	12	1044	56	5367	98	4044	—	230	—	1030	—	14	56	444
Polhov gradec	6631	04	4152	99	10784	03	2251	—	3343	85	800	—	1000	—	179
Poljane	33296	57	31365	78	64662	35	12985	—	19411	74	3750	—	9350	—	463
Pomjan	8345	22	7125	11	15470	33	2660	—	30	—	1270	—	4942	94	315
Postojna	5054	86	5742	93	10797	79	3865	—	890	—	2800	—	246	—	138
Ponikva	3318	53	3165	25	6483	79	3028	—	726	29	120	—	225	17	105
Sp. Polskava	7785	82	7440	25	15226	17	888	—	5227	25	2150	—	70	—	97
Preddvor	9714	21	12833	11	22547	32	8416	87	5219	68	200	—	659	86	117
Preska	6815	24	6122	98	12938	22	3487	—	1156	14	7000	—	1911	—	—
Prihova	4639	60	4427	16	9066	76	4024	90	1879	92	1740	—	335	—	121
Punat	44644	14	45630	52	90274	66	13347	—	24798	50	—	—	300	—	118
Polzela	8927	67	4623	78	13551	45	4980	—	2389	65	690	—	—	—	79
Predloka	1826	76	1213	56	3040	32	420	—	450	—	705	—	600	47	106
Podzemelj	489	34	16	98	506	32	102	—	10	—	—	—	260	—	70
Radovica	2429	70	2910	11	5339	81	418	—	2765	89	100	—	—	—	134
Rajhenburg	20549	31	20452	33	41001	64	18304	65	1160	40	2140	—	136	—	279
Ribnica na Poh.	3572	18	5246	66	8818	84	2059	—	1220	—	—	—	1300	—	44
Rob	12850	41	9363	24	22213	65	3440	—	3292	66	310	—	7520	—	243
Roč	4639	39	12508	67	17143	06	2546	40	710	66	1760	—	1933	44	+1
Radovljica	63190	51	62097	95	125288	46	21463	93	8250	51	27200	—	6310	—	228

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Slivnica p. Mar.	5060	38	3285	45	8345	83	3913	10	2404	—	800	—	676	60	141
Svečina . . .	1609	87	1640	75	3250	62	1422	75	610	—	1000	—	24	94	52
Senožeče . . .	2516	41	492	02	3008	43	600	—	207	77	200	—	1570	—	368
Sevnica . . .	19372	35	20593	40	39965	75	13968	—	19612	60	—	—	2532	—	2165
Slivnica . . .	5778	39	55800	50	11358	89	2820	—	3981	20	300	—	200	—	80
Sl. Gradec . . .	3296	63	6565	58	9862	21	845	12	2400	—	4120	—	1355	—	253
Smlednik . . .	6759	03	6283	60	13042	63	3060	—	2773	53	2480	—	940	—	185
Srednja vas . . .	11608	40	13032	29	24640	69	6875	—	5463	95	1984	—	3877	—	431
Struge . . .	5038	80	4329	31	9368	11	1858	—	2806	—	1380	—	—	—	+1
Sv. Ema . . .	1957	80	2247	40	4205	20	820	—	174	55	—	—	502	—	299
Sv. Križ (Kastav)	154	72	2763	—	4274	72	860	—	200	—	9550	—	300	—	146
Sv. Križ p. Kost.	10427	48	10086	37	20513	85	3013	78	6190	84	2975	—	3973	70	+1
Sv. Križ p. Litiji	7910	51	7903	35	15813	86	1360	—	4301	47	2790	—	1940	—	402
Sv. Lenart v Sl. goricah . . .	43034	33	41913	14	84947	47	27063	86	17948	50	12500	—	3222	45	2160
Sv. Križ p. Trstu	5073	86	5467	—	10537	86	2780	80	2845	—	1995	—	1058	86	170
Svetinje . . .	1724	65	2185	60	3909	23	202	24	1048	—	1080	—	1200	—	71
Sv. Bolfenk v Sl. goricah . . .	7417	05	5208	05	12625	10	6499	10	2016	—	170	—	215	—	87
Sv. Bolfenk n. K.	1738	59	1616	58	3355	17	1373	70	887	—	645	—	70	—	76
Sv. Benedikt . . .	3233	72	2585	27	5818	99	912	42	1999	37	500	—	1790	—	268
Sv. Tomaž pri Ormožu . . .	10540	—	13589	96	24129	96	8192	55	210	—	5645	—	—	—	43
Sv. Peter pri No- vem mestu . . .	1022	91	1401	44	2424	35	20	—	1401	33	—	—	400	—	137
Sv. Petar u Šumi	2157	95	1300	—	3457	95	366	—	1110	—	190	—	20	—	92
Sv. Lovrenc na Drav. polju . . .	2271	37	1484	33	3754	70	1761	59	795	83	671	—	119	—	105
Št. Lovrenc nad Mariborom . . .	5863	08	5932	04	11795	12	990	—	3593	30	400	—	1834	90	51
Št. Janž (Dolenj.)	616	46	839	60	1056	16	—	—	764	38	—	—	233	31	175
Št. Janž na Dr. p.	2434	73	3456	02	5890	75	1193	—	1240	—	2200	—	820	—	139
Št. Jernej . . .	30334	47	30395	92	60730	39	4422	34	18635	33	10980	—	14338	35	+4
Št. Jurij p. Kr. . .	23067	63	19309	27	42376	90	6630	—	4279	06	4542	87	10103	27	538
Št. Lambert . . .	4571	62	3800	17	8371	79	2972	57	1003	39	—	—	—	—	34
Št. Peter n. K.	34353	16	31357	28	62710	44	6325	48	16048	11	2530	—	15210	—	570
Št. Vid pri Zatič.	22810	08	23540	43	46350	51	5952	—	20624	83	2400	—	1300	—	463
Št. Vid p. Grobel.	1118	56	1561	27	2679	83	400	—	225	46	1320	—	36	—	87
Škofja Loka . . .	13231	72	10914	69	24146	41	7176	—	4418	18	900	—	410	—	—
Šmartno p. Šm. g.	5833	71	6275	23	12105	94	3056	—	429	89	5270	—	280	—	90
Starije . . .	24052	81	23416	02	47468	83	3322	74	15300	28	4475	—	5185	71	397
Št. Jurij ob Tab.	12235	55	12415	98	24651	53	1815	—	2355	60	1050	—	200	—	106
Šmartno na P.	2959	54	2302	82	5262	36	852	—	—	—	2300	—	25	—	19
Šmarjeta (Dol.)	4079	18	5547	40	9636	58	1949	36	2415	56	2990	—	976	—	171
Sv. Jurij ob j. žel	31933	65	29268	59	61202	24	8819	62	20085	88	3260	—	6826	29	382
Št. Vid p. Vipavi	5334	38	5453	91	10788	29	2407	20	1546	96	1365	—	2392	—	162
Tomaj . . .	31216	93	30127	52	61344	45	27229	80	9230	55	2440	—	1632	—	636
Tomišelj . . .	9447	77	7122	90	16570	67	3090	—	2662	90	5200	—	2100	—	—
Trebelno . . .	3476	95	5171	15	8648	10	1571	78	3945	11	1220	—	958	52	325
Trilj . . .	8195	34	6645	03	14840	37	920	—	220	—	5715	—	5107	—	792
Trnovo . . .	34524	01	33310	51	67834	52	22118	66	13415	98	12575	—	8506	31	912
Trzič . . .	12043	08	11587	41	23630	49	5138	08	1962	93	5400	—	751	94	219
Tržišče . . .	6645	64	6176	01	12821	65	511	—	2987	15	2728	94	1860	—	—
Tučepi . . .	2723	74	2533	50	5257	24	—	—	—	—	309	—	660	—	142

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Tunice	6559	14	5878	82	12437	96	1080	—	3285	51	200	—	—	—	50
Trata	2804	—	4575	82	7370	82	2752	—	1550	42	—	—	—	—	32
Vavtavas	5154	30	4485	37	9639	67	3311	—	1490	10	440	—	10	—	+2
Velikovec	52112	52	46073	49	98186	01	6820	88	18807	29	26449	—	18813	54	708
Velke Lašče	39133	56	42637	11	81770	67	10476	43	18119	57	5824	66	5944	79	454
Videm	4664	63	3166	65	7231	28	1378	—	2463	99	130	—	2078	—	187
Vipava	52436	12	51542	50	103978	62	23768	55	15683	82	22580	—	11265	—	1307
Vojsko	1543	46	1437	76	3041	22	1174	98	1413	02	60	—	161	79	57
Vrbnik	56419	—	58286	26	114705	26	3911	—	17028	29	—	—	860	—	426
Vrhnika	26590	23	24458	03	51048	26	18906	53	7380	10	4750	72	5732	60	265
Vel. nedelja	2993	87	3259	40	6203	27	2174	—	1909	40	340	—	493	—	135
Vurberg	5881	10	6397	87	12278	97	3522	—	3648	15	1815	—	748	—	93
Vič	12761	51	12570	12	25580	44	5938	30	3294	75	2400	—	4410	—	66
Zagradec	13879	03	9510	62	23389	65	3633	86	5010	03	4400	—	2603	67	—
Zg. Tuhinj	20048	12	19776	63	39824	75	10177	—	14715	38	2200	—	2288	28	220
Zibika	3775	59	3705	80	7481	39	3060	—	400	—	300	—	607	—	116
Želinje	1254	06	991	20	2245	26	802	—	40	—	950	—	—	—	48
Žiče	1326	25	1501	16	2827	41	395	—	867	33	600	—	257	21	94
Žiri	16706	43	17737	19	34444	62	4546	—	9183	42	8400	—	250	—	309
Žužemberk	33484	26	35205	45	68689	71	12816	65	14135	67	11725	—	9470	67	—

Gospodarske drobtine.

Na deželni gospodinski šoli v Šmihelu pri Novemestu se prične novo šolsko leto z mesecem oktobrom. V šolo se sprejemajo dekleta, ki stanujejo v samostanu šolskih sester „de Notre Dame“ ali pa zunaj v okolici. Za oskrbo v samostanu je plačati po 30 K na mesec in je določenih za te gojenke štipendij po 15 K na mesec. Vnanje gojenke ostanejo čez poldan v šoli in dobe, ako so podpore potrebne brezplačno kosilo v samostanu. Prošnje za sprejem in za štipendije je predložiti do 15. septembra na vodstvo deželne gospodinske šole v Šmihelu p. Kandija.

Perutninarsko razstavo priredi odbor osrednje perutninarske zadruga dne 4. in 5. novembra t. l. v Ljubljani. Opozarjamo vse one ki hočejo razstaviti perutnino, to je kokoši, gosi, race, purane in golobe, ter tudi jajca posameznih vrst, že sedaj na to in jih prosimo da se priklase pri podpisnem pravočasno in sicer najkasneje do 1. oktobra. Ob enem naj označijo pleme, katero nameravajo razstaviti. Z to razstavo bo v zvezi tudi oddelek za domače zajce.

Natančneje pojasnilo in program se objavi pravočasno v časopisih.

Posledice suše. Vsled vedno trajajoče suše bo krmski pridelek letos po mnogih krajih slab in ne bo zadostoval, da si poljedelec preživi običajno število živine. Otave se bo dobilo le malo ali nič in da živina tudi na paši ne dobi toliko živeža, kakor v bolj mokrih letih, je samo ob sebi umevno. Posebno mnogo bodo trpeli poljski sadeži, ki pridejo pri krmljenju zelo v poštev, kakor korenje, krompir, pesa i. t. d. Vsled tega bo treba dajati živini kmalu seno prve košnje, ki pa tudi ne bo moglo popolnoma zadostovati, da si se ga je bilo obilo dobilo.

Prehrana živine čez zimo bo torej marsikateremu kmetovalcu težavna ali celo onemogočena. Bati se je, da bo število živine zopet padlo.

Če že ne bo drugače mogoče pomagati si, kakor da se eno ali drugo živinče proda, naj naši gospodarji dajo iz hleva naprej le slabo živino, pri kateri itak ni upati boljše prireje. Dobre krave-mlekarice in mlada živina naj se pa skuša za vsako ceno pridržati doma.